

Дударєв І.М.
*доктор технічних наук, професор,
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна*

Хвещук О.Ю.
*аспірант,
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-475-0-10>

РИНОК КРАФТОВИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНИ

У світі спостерігається значний попит на місцеві крафтові харчові продукти. Більшість країн активно підтримують крафтове виробництво, оскільки воно допомагає вирішувати низку соціально-економічних та екологічних проблем, зокрема: підтримання малих підприємств, зменшення вуглецевого сліду внаслідок використання місцевих ресурсів та створення нових робочих місць [1]. Крафтове виробництво харчових продуктів не лише сприяє збереженню традиційних технологій та рецептів, але й відповідає на запити споживачів щодо більш персоналізованого підходу до продуктів харчування. Виробники крафтових продуктів, переважно, використовують місцеву сировину [2], що не лише підвищує якість продуктів, але й зменшує їхній екологічний слід внаслідок зменшення відстані транспортування сировини та продукції, а також невеликих масштабів виробництва. У крафтових виробників більші витрати на виробництво продукції, тому вона має відрізнятися від продуктів масового виробництва, тоді покупець буде готовий платити більше за такі продукти [3].

Ринок крафтових харчових продуктів активно розвивається, зокрема у країнах ЄС, США, Великобританії та Канаді. Спостерігається значне зростання кількості малих та середніх підприємств, що займаються виробництвом крафтових харчових продуктів, зокрема крафтових пивоварень, сироварень, м'ясних та кондитерських виробництв.

Основними факторами, що сприяють зростанню ринку крафтових харчових продуктів, є попит на органічні та здорові продукти, прагнення підтримати місцевих виробників, пошук споживачами більш

автентичних та унікальних продуктів, які мають високу якість. Крафтові виробники акцентують увагу на відсутності штучних добавок, барвників, консервантів та генетично модифікованих інгредієнтів у продукції, що відповідає вимогам споживачів, які є прихильниками здорового харчування.

У деяких країнах, зокрема Німеччині, крафтове виробництво є частиною культурної спадщини та туристичної привабливості регіонів. Фермерські ринки та фестивалі крафтової їжі, на яких можна придбати місцеві делікатеси, збирають тисячі людей. Це стимулює економічний розвиток на місцевому рівні, оскільки у виробників з'являється можливість для просування своєї продукції з-поміж широкої аудиторії.

В Україні також зростає кількість виробників крафтових харчових продуктів [4], водночас цей сегмент ринку залишається малодослідженим. До того, деякі споживачі ще не мають достатнього розуміння цінності крафтових продуктів та їхніх переваг порівняно з харчовими продуктами промислового виробництва. Тому були проведені дослідження переконань споживачів в Україні щодо звичок та мотивації, що впливають на вибір крафтових харчових продуктів. Також важливим було визначити, що спонукає споживачів до переходу на крафтові продукти та які труднощі вони відчують при цьому.

Опитування споживачів було проведене в двох обласних центрах України – Луцьку та Миколаєві. В опитуванні брали участь споживачі різного віку, статі, рівня доходів та освіти. Результати продемонстрували, що близько 84,3% опитаних є споживачами крафтових харчових продуктів. Значна частка опитаних купують крафтові харчові продукти періодично (41,0%) або зрідка (44,0%). Однак, цікавою є тенденція, що споживачі з вищим рівнем доходів та освіти виявляють меншу схильність до купівлі таких продуктів. Більшість респондентів звернули увагу на те, що крафтові продукти є смачнішими та якіснішими порівняно з продуктами масового виробництва. Респонденти характеризували крафтові продукти як свіжі, натуральні та виготовлені вручну невеликими партіями.

Не зважаючи на те, що крафтові продукти, переважно, дорожчі за промислові аналоги, 29% опитаних зазначили, що готові платити за них на 10% більше, визнаючи високу цінність таких продуктів. Найбільший попит серед українських споживачів мають хлібобулочні та кондитерські крафтові вироби, а також крафтові м'ясні та молочні продукти.

Щодо місць придбання крафтових продуктів, то більшість споживачів купує їх безпосередньо у виробників або на ринках, ярмарках

і через інтернет-магазини. Опитані зазначали, що рекомендують крафтові продукти друзям, родичам та колегам, що свідчить про високий рівень задоволення від покупки та позитивного досвіду споживання.

Отже, результати опитування підтверджують зростаючий інтерес до крафтових продуктів серед мешканців України, а також вказують на важливість підтримання місцевих виробників крафтових харчових продуктів та розвиток цього сегмента ринку в Україні.

Література:

1. De Boni A., Pasqualone A., Roma R., Acciani C. Traditions, health and environment as bread purchase drivers: A choice experiment on high-quality artisanal Italian bread. *Journal of Cleaner Production*. 2019. № 221. P. 249–260.

2. Cadby J. Can COVID-19 melt the craft chocolate industry? *Food Ethics*. 2021. № 6.

3. Lingham S., Hill I., Manning L. Artisan food production: What makes food ‘artisan’? In L.P. Dana, V. Ramadani, R. Palalic, A. Salamzadeh (Eds.), *Artisan and Handicraft Entrepreneurs. Contributions to Management Science*. Cham: Springer, 2022.

4. Komlichenko O., Zhyvets A., Nakonechna V. Craft production as the source of development of region’s tourist industry. *Economic Scope*. 2023. № 188. P. 37–40.